

Janusz Ostrowski^{1,2}, Bolesław Rutkowski^{2,3}¹Zakład Historii Medycyny, Centrum Medyczne Kształcenia Podyplomowego w Warszawie²Sekcja Historyczna Polskiego Towarzystwa Nefrologicznego³Katedra i Klinika Nefrologii, Transplantologii i Chorób Wewnętrznych, Gdański Uniwersytet Medyczny

Poczet Członków Honorowych Polskiego Towarzystwa Nefrologicznego. Część XXII — Profesor Walter Hörl

Honorary Members of the Polish Society of Nephrology. Part XXII — Professor Walter Hörl

ABSTRACT

In the last issue of “Forum Nefrologiczne” (FN), we presented the life and professional activity of the eminent Polish nephrologist and transplantologist, Prof. Mieczysław Lao. In the current issue of FN, the authors present the figure of another honorary member of the Polish Society of Nephrology (PTN), an outstanding Austrian nephrologist, Professor Walter Hörl. Professor Hörl worked scientifically in almost all areas of nephrology, from clinical nephrology to all types of renal replacement therapy, haemodialysis, peritoneal dialysis and kidney transplantation. He managed one of the largest nephrology centres

in Europe. He was an excellent doctor as well as an academic teacher. He made a great contribution to the development of nephrology not only in Germany and Austria, but also throughout Europe and the whole world. He was honoured with many awards and prizes for his great scientific achievements. W. Hörl visited Poland and young Polish doctors would hold scholarships in his clinic. One of the distinctions is the title of an honorary PTN member given to the Professor by the Society for outstanding contribution to the development of nephrology.

Forum Nefrol 2018, vol 11, no 2, 147–150

Key words: Polish Society of Nephrology, honorary members, history of nephrology

Autorzy niniejszego opracowania kontynuują serię publikacji o honorowych członkach Polskiego Towarzystwa Nefrologicznego (PTN) od początku 2013 roku. Pierwszą opisywaną przez nas postacią był prof. Tadeusz Orłowski, pierwszy prezes PTN, wybitny polski internista, nefrolog i transplantolog, znany także bardzo dobrze na międzynarodowej arenie. W ostatnim numerze „Forum Nefrologicznego” przedstawiliśmy prof. Mieczysława Lao, kolejnego wybitnego polskiego nefrologa i transplantologa, kontynuatora

i następcę prof. T. Orłowskiego. Bohaterem tego numeru czasopisma jest prof. Walter Hörl, znakomity przedstawiciel niemieckojęzycznej nefrologii europejskiej, urodzony w Niemczech, a kończący swoją karierę zawodową w Austrii — w Wiedniu. Profesor Hörl był wybitnym lekarzem, naukowcem i nauczycielem akademickim. Zajmował się bardzo szerokim zakresem współczesnej nefrologii: nefrologią kliniczną, hemodializą, dializą otrzewnową i przeszczepianiem nerek. Był nefrologiem cenionym i znanym na

Adres do korespondencji:
dr hab. Janusz Ostrowski
Centrum Medyczne
Kształcenia Podyplomowego
Zakład Historii Medycyny
ul. Kleczewska 61/63,
01–826 Warszawa
tel.: 54 412 96 00, faks: 54 412 96 10
e-mail: janusz.ostrowski@cmkp.edu.pl

Rycina 1. Profesor Walter Hörl (ze zbiorów prof. Augusta Heidlanda)

►► Profesor był znakomitym nauczycielem; studenci wielokrotnie wybierali go na nauczyciela roku ◀◀

całym świecie; członkiem zarządu *European Renal Association — European Dialysis and Transplant Association* (ERA — EDTA), a także przewodniczącym jednego z kongresów ERA — EDTA odbywających się w Wiedniu [1, 2].

Profesor Walter Hörl urodził się 11 lipca 1945 roku w Dirlewang w Bawarii jako syn sprzedawcy Martina Hörla oraz prowadzącej gospodarstwo domowe Anny Hörl. Szkołę podstawową ukończył w Pfaffenhausen, a średnią — w Kaufbeuren. Od 1966 roku studiował medycynę i biologię na Uniwersytecie w Würzburgu, gdzie otrzymał dyplom lekarza w 1973 roku. W latach 1974–1976 pracował jako asystent w Instytucie Chemii Fizjologicznej Uniwersytetu Bochum i tam uzyskał doktorat. Następnie od 1977 do 1983 roku ponownie pracował na swoim macierzystym Uniwersytecie w Würzburgu, gdzie odbył kompleksowe szkolenia we wszystkich dziedzinach medycyny wewnętrznej, w tym nefrologii w klinice innego członka honorowego PTN, prof. Augusta Heidlanda. Tutaj też, w 1987 roku, został

doktorem habilitowanym. Kolejne siedem lat (1983–1990) pracował jako konsultant nefrologii w Klinice Nefrologii Uniwersytetu we Freiburgu. Następnie przeniósł do Homburga, gdzie został profesorem i przez dwa lata kierował kliniką nefrologiczną tamtejszego uniwersytetu. W 1992 roku został zatrudniony jako kierownik Kliniki Nefrologii i Dializ Uniwersytetu w Wiedniu (po 12-letnim wakacie na tym stanowisku). Tutaj spędził dalsze lata swojej zawodowej kariery, prowadząc jeden z największych europejskich ośrodków nefrologicznych i dializacyjnych. Zespół kierowany przez Profesora, liczący około 180 współpracowników, leczył ponad 2 tys. pacjentów z ostrą i przewlekłą niewydolnością nerek, przeprowadzał 30 tys. zabiegów hemodializy rocznie, a procent pacjentów leczonych za pomocą ciągłej ambulatoryjnej dializy otrzewnowej (CADO) oraz automatycznej dializy otrzewnowej (ADO) wynosił blisko 30%. Liczby te robią wielkie wrażenie na każdym, kto zajmuje się leczeniem dializami.

Profesor był znakomitym nauczycielem; studenci wielokrotnie wybierali go na nauczyciela roku (ryc. 1) [3, 4]. Miał liczne zainteresowania naukowe. We wcześniejszym okresie pracował wspólnie z prof. Eberhardem Ritzem nad zaburzeniami gospodarki fosforanowej, a z prof. Christophem Wannarem nad zaburzeniami metabolizmu karnityny i jej suplementacji w ostrej i przewlekłej niewydolności nerek. Od lat 90 ubiegłego wieku, pracując w Homburgu, a następnie w Wiedniu, zajmował się głównie patofizjologią mocznicy i związanymi z tym zaburzeniami odporności, metodami leczenia niedokrwistości u chorych z przewlekłą chorobą nerek (od 1990 r. opublikował na ten temat 92 prace), a także epidemiologią i kliniką wtórnej nadczynności przytarczyc i stosowaniem w tym powikłaniu kalcymimetyków i analogów witaminy D₃. W tym temacie współpracował z takimi sławami, jak prof. Francesco Locatelli z Włoch, Jorge Cannata-Andia z Hiszpanii czy Tilman Drüeke i Denis Fouque z Francji. Według PubMed prof. Walter Hörl był autorem bądź współautorem w sumie 594 prac naukowych publikowanych w licznych prestiżowych czasopismach naukowych, a także autorem rozdziałów w książkach i książkach przeznaczonych dla lekarzy i studentów. Godna uwagi jest także bliska współpraca z młodymi lekarzami pochodzącymi z Europy Środkowo-Wschodniej, w tym z Polski (ryc. 2) [5–7].

The clinical consequences of secondary hyperparathyroidism: focus on clinical outcomes

Walter H. Hörl

Division of Nephrology and Dialysis, Department of Medicine III, University Hospital, Vienna, Austria

Abstract

Secondary hyperparathyroidism (SHPT) is a common occurrence in patients with chronic renal failure and is characterized by excessive serum parathyroid hormone (PTH) levels, parathyroid hyperplasia and imbalances in calcium and phosphorus metabolism. PTH acts as a uraemic toxin and it may be responsible for the following long-term consequences: renal osteodystrophy; non-skeletal abnormalities, including severe vascular and heart valve calcification; alterations in cardiovascular structure and function; immune dysfunction; and renal anaemia. The risk of developing SHPT is not the same for all uraemic patients. Black patients appear to have a higher risk of developing SHPT than Caucasian patients, and patients with diabetes have a lower risk than non-diabetic patients. Current treatments include dietary phosphate restriction, oral phosphate binders, vitamin D and its analogues, and, in severe cases, parathyroidectomy. These treatments do not provide optimal treatment for many patients, and compounds that directly inhibit PTH secretion may prove a major step forward in the treatment of SHPT.

Keywords: chronic renal failure; parathyroid hormone; secondary hyperparathyroidism; uraemia

Introduction

Secondary hyperparathyroidism (SHPT) is a frequently observed complication in patients with chronic renal failure (CRF), and is characterized by increased secretion of parathyroid hormone (PTH) and parathyroid gland hyperplasia [1,2].

SHPT develops as a consequence of hypocalcaemia, hyperphosphataemia and reduced 1,25

dihydroxyvitamin D₃ [1,25(OH)₂D₃] production [3]. A number of other factors, such as aluminium, oestrogens and catecholamines, may also influence the synthesis and release of PTH, thereby further contributing to hyperparathyroidism [4-6]. PTH is a major uraemic toxin, which acts directly or indirectly to increase intracellular calcium concentrations. This action results in a number of serious outcomes, including neurotoxicity, anaemia, immune dysfunction, uraemic neuropathy, cardiomyopathy, impairment of vascular reactivity and impaired lipid/carbohydrate metabolism. This paper discusses the clinical complications associated with elevated PTH, their effect on mortality and potential therapeutic approaches to their management.

SHPT risk in the uraemic patient

Not all uraemic patients share the same risk of developing SHPT. Gupta *et al.* examined PTH levels in uraemic patients as a function of race, sex, age and diabetic status [7]. Race was shown to be a major determinant of SHPT, with severe SHPT occurring more often in Black uraemic patients than in Caucasian uraemic patients (Figure 1), and Black patients having higher circulating PTH levels than Caucasians (Figure 2)—possibly leading to a higher risk of outcomes. Among the Black population, the parathyroid gland mass is higher than in the general population, and this may be a predisposing factor to SHPT when renal failure develops [8]. One explanation for this may be that skin pigmentation in Blacks results in decreased synthesis of 25-hydroxyvitamin D₃ [25(OH)D₃] in response to sunlight [9], leading to SHPT and increased parathyroid gland mass in the Black population [9,10]. In the same study, it was shown that patients with diabetes have relatively low PTH levels and therefore a lower risk for developing SHPT in both Black and Caucasian populations, compared with non-diabetic patients (Figure 2). This is due to an inhibition of PTH release as a result of hyperglycaemia and insulin deficiency. Bone mass is also reduced in the diabetic

Correspondence and offprint requests to: Professor Walter H. Hörl, Division of Nephrology and Dialysis, University Hospital, Vienna, Austria. Email: walter.hoerl@nephro.imcd3.akh-wien.ac.at

Nephrol Dial Transplant Vol. 19 Suppl 5 © ERA-EDTA 2004; all rights reserved

Walter Hörl był aktywnym członkiem wielu towarzystw nefrologicznych. Do najważniejszych należały ERA — EDTA oraz Niemiecko-Austriacko-Szwajcarskie Towarzystwo Nefrologiczne. Towarzystwu ERA — EDTA poświęcił dużą część swojego życia, będąc w latach 1999–2002 członkiem zarządu, a w roku 2001 — przewodniczącym kongresu w Wiedniu. W roku 2000 był przewodniczącym towarzystwa nefrologicznego krajów niemieckojęzycznych. W 1998 roku organizował Międzynarodowy Kongres Żywności i Metabolizmu. Brał czynny udział w niezliczonej liczbie konferencji naukowych w Niemczech, Austrii i innych krajach. W 2011 roku uczestniczył także w XIX Konferencji Naukowo-Szkoleniowej PTN w Rzeszowie (ryc. 3) [8, 9].

Profesor Walter Hörl był redaktorem wielu krajowych i międzynarodowych czasopism. Pełnił funkcję redaktora naczelnego „European Journal of Clinical Investigation” (2002–2009), a także redaktora „American Journal of Kidney Diseases”. Od 1998 roku wydawał „Nephronews”; był założycielem tego bardzo cenionego czasopisma zajmującego się nefrologią kliniczną i edukacją w niemieckojęzycznych krajach Europy.

Za swoje wybitne osiągnięcia naukowe został uhonorowany wieloma prestiżowymi odznaczeniami i wyróżnieniami. Do najważniejszych należą: *Nils Alwall Award*, *Addis Award*, *International Distinguished Medal (National Kidney Foundation)*, *Albert Struyvenberg Medal (European Society of Clinical Investigation)*, *Franz Volhard Medal (German Society of Nephrology)*, *Royal College of Physicians* w Londynie i członkostwo honorowe PTN.

W 1970 roku Walter Hörl ożenił się z Ursulą Mathilde, z którą miał trzech synów. Poza medycyną interesowały go różne obszary, między innymi tenis, muzyka klasyczna i znaczki pocztowe [10].

Profesor Walter Hörl zmarł nagle 25 czerwca 2013 roku, miesiąc po Kongresie ERA — EDTA w Istambule w Turcji, w którym brał czynny udział, na krótko przed przejściem na emeryturę (ryc. 4).

Był bardzo znanym, cenionym i lubianym przez swoich współpracowników i pacjentów lekarzem, naukowcem i nauczycielem akademickim. Niespodziewana i nagła śmierć prof. Waltera Hermanna Hörla przyniosła europejskiej i światowej nefrologii wielką, trudną do uzupełnienia stratę.

Rycina 2. Kopia pracy Waltera Hörla opublikowanej w „Nephrology, Dialysis and Transplantation” w 2004 r.

Rycina 3. Profesor Walter Hörl w czasie wykładu podczas XIX Konferencji Naukowo-Szkoleniowej Polskiego Towarzystwa Nefrologicznego w Rzeszowie w 2011 roku (fot. Janusz Ostrowski)

Rycina 4. Profesor Walter Hörl (z lewej) w czasie prowadzenia sesji naukowej podczas 50. Kongresu ERA — EDTA w Istantule w 2013 roku; z prawej — prof. Wojciech Żaluska (fot. Janusz Ostrowski)

STRESZCZENIE

W ostatnim numerze „Forum Nefrologicznego” przedstawiono życie i działalność zawodową wybitnego polskiego nefrologa i transplantologa, prof. Mieczysława Lao. W tym numerze autorzy opracowania prezentują postać kolejnego członka honorowego PTN, którym jest wybitny austriacki nefrolog — prof. Walter Hörl. Profesor Hörl pracował naukowo w niemal wszystkich obszarach nefrologii: od nefrologii klinicznej po wszystkie rodzaje leczenia nerkozastępczego, hemodializę, dializę otrzewnową i transplantację nerki. Kierował jednym z największych ośrodków nefrolo-

gicznych w Europie. Był znakomitym lekarzem i nauczycielem akademickim. Wniósł wielki wkład w rozwój nefrologii nie tylko w Niemczech i Austrii, ale także w całej Europie i na świecie. Za swój wielki dorobek naukowy został uhonorowany wieloma wyróżnieniami i nagrodami. Profesor gościł w Polsce, a w jego klinice przebywali na stypendiach polscy młodzi lekarze. Jednym z wyróżnień, jakie otrzymał za wybitny wkład w rozwój nefrologii, jest tytuł honorowego członka PTN.

Forum Nefrol 2018, tom 11, nr 2, 147–150

Słowa kluczowe: Polskie Towarzystwo Nefrologiczne, członkowie honorowi, historia nefrologii

Piśmiennictwo

- Ostrowski J., Durlík M., Rutkowski B. Poczet Członków Honorowych Polskiego Towarzystwa Nefrologicznego. Część XXI — Profesor Mieczysław Lao. Forum Nefrol. 2018; 1: 71–76.
- Ostrowski J., Rutkowski B. Poczet Członków Honorowych Polskiego Towarzystwa Nefrologicznego. Część I — Profesor Tadeusz Orłowski. Forum Nefrol. 2013, 1: 71–75.
- Vanholder R., Więcek A., Ketteler M. i wsp. In memory of Prof. Dr. Walter Hörl, Vienna/Austria (1945–2013), http://www.era-edta.org/Walter_Hörl_obituary.html (dostęp: 14.01.2014).
- Zoccali C. Interview with Prof. W.H. Hörl, <http://www.ndt-educational.org/interview> (dostęp: 2.02.2009).
- Hörl W. The development of our understanding of uremia. W: Ing T., Rahman M., Kjellstrand C. (red.), History, Development and Promise. World Scientific, Singapur 2012.
- Hörl W. Hemodialysis Membranes: Interleukins, biocompatibility, and middle molecules. J. Am. Soc. Nephrol. 2002; 13: S62–S71.
- Hörl W. The clinical consequences of secondary hyperparathyroidism: focus on clinical outcomes. Nephrol. Dial. Transplant. 2004; 19 (supl. 5): V2–V8.
- Heidland A., Ritz E., Lang F. The join Society of Nephrology in Germany, Switzerland and Austria — five decades of successful activities. Giornale Italiano di Nefrologia 2016; 33 (S66): 98–103.
- Ostrowski J., Rutkowski B. Sprawozdanie z XIX Konferencji Naukowo-Szkoleniowej Polskiego Towarzystwa Nefrologicznego. Rzeszów, 2–4 czerwca 2011 r. Nefrol. Dial. Pol. 2012; 1: 45–49.
- RCP Editor. Walter Hermann Hörl, <http://munksroll.rcplondon.ac.uk/Biography/Details/6968> (dostęp: 8.02.2018).